

MONITOR JAPOŃSKI

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

LISTOPAD 2023

Spotkanie premiera Kishidy i przewodniczącego Xi

W ramach organizacji szczytu Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC) w Stanach Zjednoczonych doszło do spotkania pomiędzy przewodniczącym Xi Jinpingiem i japońskim premierem Kishidą Fumio. Warto również zwrócić uwagę na trójstronny szczyt ministrów spraw zagranicznych Chin, Japonii i Korei Południowej w Pusan.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

3 listopada: premier Kishida wprowadza nowy pakiet antyinflacyjny. W odpowiedzi na coraz gorsze wyniki sondażowe japoński rząd oficjalnie zaprezentował nowy pakiet antyinflacyjny o wartości 113 miliardów USD. Tarcza obejmuje wprowadzenie ulg podatkowych oraz jednorazowe wypłaty w wysokości 70 000 jenów (465 USD) dla gospodarstw domowych o niskich dochodach, a także dopłaty do rachunków za benzynę i media. Tarcza obejmuje również środki mające na celu wzmocnienie łańcuchów dostaw i kluczowych technologii, takie jak ulgi podatkowe dla firm, które inwestują w obszary uznane za strategicznie ważne. Wsparcie ma zwiększyć produkt krajowy brutto Japonii średnio o około 1,2%. Najwięcej kontrowersji wzbudził projekt wprowadzenia jednorazowej ulgi podatkowej. Rząd planuje obniżyć podatek dochodowy o 40 000 jenów (ok. 267 USD) na osobę w roku 2024 w ramach środków mających na celu złagodzenie wpływu rosnących cen. Ulga podatkowa będzie miała zastosowanie do każdej osoby wchodzącej w skład gospodarstwa domowego.

4 listopada: japońska minister spraw zagranicznych z wizytą w Izraelu i Jordanii. Japońska minister spraw zagranicznych Kamikawa Yoko obiecała przekazanie dodatkowych 65 milionów dolarów na pomoc humanitarną dla Strefy Gazy. Przemawiając do dziennikarzy w Jordanii po spotkaniu z izraelskim ministrem spraw zagranicznych Eli Cohenem i jej palestyńskim odpowiednikiem Riyadem al-Malikim, Kamikawa powiedziała również, że Japonia planuje dostarczyć pomoc materialną do rozdartej wojną Strefy Gazy. Zgodnie z oficjalnym stanowiskiem japońskiego rządu „konieczne jest, aby Izrael i Palestyna mogły pokojowo współistnieć, aby zapobiec powtórzeniu się kolejnego tragicznego aktu terroryzmu”. Kamikawa powstrzymał się od komentarza na temat tego, czy izraelskie ataki na Strefę Gazy mieszczą się w granicach prawa międzynarodowego.

4 listopada: wizyta premiera Kishidy Fumio na Filipinach. Przywódcy Japonii i Filipin rozpoczną negocjacje w sprawie kluczowego paktu obronnego, który mają pozwolić ich siłom zbrojnym na wejście na terytorium drugiej strony w celu przeprowadzenia wspólnych ćwiczeń wojskowych. Posunięcie to jest częścią wysiłków zmierzających do wzmocnienia ich sojuszu w obliczu rosnącej aktywności militarnej Chin w regionie. Japoński premier ogłosił, że Filipiny otrzymają w ramach dotacji radar nadzoru wybrzeża. Kraj ten jest pierwszym

beneficjentem nowo uruchomionego japońskiego programu pomocy w zakresie bezpieczeństwa dla sojusznicznych sił zbrojnych w regionie. Dodatkowo japońskie okręty patrolowe, sprzęt obronny i radary zostaną dostarczone w celu wzmocnienia zdolności Filipin do egzekwowania prawa morskiego. W ostatnich latach Japonia dostarczyła Filipinom kilkanaście okrętów patrolowych, które są obecnie w dużej mierze wykorzystywane do obrony ich interesów terytorialnych na spornym Morzu Południowochińskim.

5 listopada: spadające poparcie administracji Kishidy Fumio. Badania opinii publicznej przeprowadzone tuż po ogłoszeniu tarczy antyinflacyjnej pokazały dalszy spadek poparcia dla administracji premiera Kishidy Fumio do rekordowo niskiego poziomu 28%. Ankieta wykazała, że 62,5% respondentów nie popiera kluczowego elementu pakietu, czyli jednorazowej obniżki podatków. Pomimo zapewnień premiera Kishidy społeczeństwo przygotowuje się do nadchodzącej podwyżki podatków w celu zabezpieczenia funduszy na podwojenie wydatków na obronę narodową. Kolejnym powodem postępującego spadku poparcia są rezygnacje członków nowego gabinetu z powodu skandali.

14 listopada: problemy PLD w wyborach lokalnych. Niskie wskaźniki poparcia dla gabinetu premiera Fumio Kishidy przekładają się na utratę miejsc w wyborach lokalnych kandydatów popieranych przez Partię Liberalno-Demokratyczną. Coraz większa liczba porażek doprowadziła do wewnętrznych tarć oraz głosów wzywających do konieczności zmiany lidera, aby utrzymać się przy władzy. W listopadowych wyborach do zgromadzenia prefekturalnego w Fukushima PLD straciła dwa mandaty, w tym jeden zajmowany przez weterana w 10-miejscowym miejskim okręgu wyborczym Iwaki. W trzech okręgach jednomandatowych na obszarach wiejskich Fukushimy kandydaci PLD również zostali pokonani. W wyborach do zgromadzenia prefekturalnego Miyagi, które odbyły się w październiku PLD straciła aż cztery mandaty.

17 listopada: spotkanie przywódców Chin i Japonii na szczycie APEC. W ramach organizacji szczytu Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC) w Stanach Zjednoczonych doszło do spotkania między przewodniczącym Xi Jinpingiem i japońskim premierem Kishidą Fumio. W bardzo ogólnikowym komunikacie japońskiego MSZ można przeczytać, że premier Kishida oraz prezydent Xi potwierdzili ogólny kierunek budowania konstruktywnych i stabilnych relacji. Szef japońskiego rządu wezwał do zniesienia ograniczeń importowych nałożonych przez Chiny na japońskie produkty spożywcze po wypuszczeniu do oceanu oczyszczonej wody z elektrowni Fukushima I. Strona chińska zgodziła się na prowadzenie rozmów w tym obszarze, lecz najprawdopodobniej nie przyniosą one przełomu. Przewodniczący XI wezwał rząd w Tokio do samodzielnego uporania się z „wodą skażoną promieniotwórczo”. Obie strony uniknęły bezpośredniego starcia w tej sprawie, zgadzając się na przekazanie jej ekspertom w celu znalezienia rozwiązania.

18 listopada: rozmowy dotyczące wznowienia współpracy gospodarczej pomiędzy Japonią a Chinami. W ramach przygotowań do szczytu APEC podjęto ważną decyzję o odłożeniu na bok sporów politycznych. Japonia i Chiny zgodziły się na powrót do współpracy gospodarczej opartej na rozwoju „korzystnych relacji opartych na wspólnych interesach strategicznych”. Ta sama formuła uruchomiona w 2006 roku została zawieszona w roku 2019. Wśród priorytetowych obszarów współpracy znalazło się porozumienie w sprawie ustanowienia dwustronnych ram kontroli eksportu towarów, takich jak półprzewodniki i rzadkie minerały. Ograniczenia nałożone przez Pekin na eksport grafitu, kluczowy materiał do produkcji

akumulatorów do pojazdów elektrycznych, mogą sprawić, że japońskie firmy będą sceptycznie podchodzić do inwestowania w ChRL.

18 listopada: Stany Zjednoczone akceptują projekt sprzedaży pocisków Tomahawk dla Japonii. Departament Stanu USA zatwierdził plan sprzedaży pocisków Tomahawk i powiązanego sprzętu do Japonii w ramach transakcji o wartości 2,35 miliarda dolarów. Pentagon poinformował, że pakiet obejmie 400 pocisków Tomahawk, 14 taktycznych systemów kontroli broni Tomahawk, oprogramowanie, sprzęt pomocniczy, części zamienne i wsparcie techniczne.

22 listopada: delegacja partii Komeito w Chinach. Delegacja japońskiej partii Komeito w Chinach, która przekazała list premiera Kishidy adresowany do przewodniczącego Xi. Lider Komeito, Yamaguchi Natsuo spotkał się z Cai Qi, szefem Sekretariatu Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Chin. Jego zdaniem „partie rządzące obu państw powinny dokładnie zrozumieć wzajemny rozwój i strategiczne intencje”. Obie strony powinny współpracować w celu promowania „pozytywnego i przyjaznego” dialogu. Dwudniowa wizyta Yamaguchiego ma przygotować grunt pod wznowienie dialogu między koalicją LDP-Komeito a KPCh, po tym jak obie strony zerwały rozmowy w 2018 roku. Delegacja spotkała się także z chińskim ministrem spraw zagranicznych. Minister Wang Yi nawiązując do 45. rocznicy podpisania traktatu o przyjaźni, powiedział, że teraz jest ważny czas, aby posunąć naprzód rozmowy z Japonią w oparciu o dotychczasowe osiągnięcia.

23 listopada: frakcje PLD w cieniu skandalu związanego z błędnymi oświadczeniami o dochodach. W związku z oskarżeniami ze strony partii opozycyjnych, premier Kishida Fumio nakazał pięciu frakcjom swojej Partii Liberalno-Demokratycznej jasno wyjaśnić poprawki wprowadzone do ich raportów o dochodach i wydatkach. Kishida powiedział podczas spotkania Komisji Budżetowej Niższej Izby, że jego rozkazy dla grup wewnątrzpartyjnych zostaną przekazane za pośrednictwem sekretarza generalnego LDP Motegiego Toshimitsu. Błędy w sprawozdaniach obejmowały pominięcie dochodów uzyskanych ze zbiórek pieniędzy. Organizacje polityczne mogą czerpać „zyski” ze sprzedaży biletów na swoje imprezy. Jeśli osoba fizyczna lub organizacja zapłaci więcej niż 200 000 jenów (1340 USD) za bilety na jedną imprezę, ich nazwiska i konta muszą być wymienione w raportach o dochodach i wydatkach organizacji zgodnie z ustawą o kontroli funduszy politycznych. Noda Yoshihiko z Japońskiej Partii Konstytucyjno-Demokratycznej skrytykował postawę Kishidy, twierdząc, że nieprawidłowości są tylko „wierzchołkiem góry lodowej”.

26 listopada: trójstronny szczyt Japonia-Chiny-Korea Południowa. Najwyżsi rangą dyplomaci z Korei Południowej, Japonii i Chin spotkali się w Pusan, aby omówić termin wznowienia trójstronnego szczytu przywódców oraz sposoby wzmocnienia współpracy między trzema sąsiadami. Ministrowie spraw zagranicznych Kamikawa Yoko z Japonii, Park Jin z Korei Południowej i Wang Yi z Chin poruszyli wiele kontrowersyjnych tematów włączając w to problem rosnącego zagrożenia w regionie Azji Wschodniej oraz pogłębiających się więzi bezpieczeństwa Tokio i Seulu z Waszyngtonem. Trójstronne rozmowy są kluczowym krokiem w kierunku wznowienia trójstronnych szczytów między przywódcami trzech azjatyckich potęg. Wysiłki zmierzające do zacieśnienia trójstronnej współpracy często napotykały jednak na przeszkody wynikające z różnych kwestii, w tym

sporów historycznych oraz strategicznej rywalizacji między Chinami a Stanami Zjednoczonymi.

26 listopada: Japonia i Chiny przygotowują rozmowy ds. bezpieczeństwa. Japonia i Chiny mają nadzieję na przeprowadzenie rozmów na temat bezpieczeństwa „w najbliższej przyszłości”. Japońska minister spraw zagranicznych Kamikawa Yoko spotkała się z najwyższym rangą chińskim dyplomatą Wangiem Yi w Korei Południowej. Rozmowy między Kamikawą i Wangiem były pierwszym spotkaniem na szczeblu szefów MSZ od czasu objęcia przez Kamikawę stanowiska minister spraw zagranicznych. Po zakończeniu spotkania Wang Yi podkreślił, że obie strony muszą zdać sobie sprawę, że „nie stanowią dla siebie zagrożenia”, jednocześnie szanując „uzasadnione obawy drugiej strony”. Minister Kamikawa powiedziała, że Japonia dąży do zniesienia chińskiego zakazu eksportu wszystkich japońskich owoców morza, nałożonego po tym, jak oczyszczona woda z elektrowni Fukushima 1 została uwolniona do oceanu. Chińskie ministerstwo stwierdziło, że sprzeciwia się „nieodpowiedzialnym praktykom Japonii” i że istnieje potrzeba ustanowienia „długoterminowego mechanizmu monitorowania dla wszystkich zainteresowanych stron”. Japonia i Chiny przygotowują się do uruchomienia rozmów na wysokim szczeblu w sprawie gospodarki.

26 listopada: nierozwiązane problemy w relacjach japońsko-koreańskich. Podczas wizyty w Pusan minister spraw zagranicznych Japonii Kamikawa Yoko potępiła niedawne orzeczenie południowokoreańskiego sądu, który nakazał japońskiemu rządowi wypłacenie odszkodowania byłym „kobietom pocieszycielkom” i wezwała swojego odpowiednika do podjęcia odpowiednich kroków. Podczas spotkania z ministrem Parkiem Jin, Kamikawa określiła orzeczenie południowokoreańskiego Sądu Najwyższego jako „niezwykle godne ubolewania”. Jej zdaniem orzeczenie sądu najwyższego jest wyraźnym naruszeniem prawa międzynarodowego i umów między Japonią a Koreą Południową. Minister Park odniósł się do porozumienia z 2015 roku, w którym Tokio i Seul potwierdziły, że kwestia kobiet zmuszanych do świadczenia usług seksualnych japońskim żołnierzom w czasie wojny została ostatecznie i nieodwracalnie rozwiązana. Minister zapewnił, że rząd Korei Południowej „szanuje (porozumienie) jako oficjalną umowę”. Minister Kamikawa przekazała również swoje poparcie dla starań Seulu o organizację EXPO w Pusan w 2030 roku.

27 listopada: Japonia, Korea Południowa i USA organizują ćwiczenia morskie. W odpowiedzi na wystrzelenie przez Koreę Północną satelity szpiegowskiego, Japonia, Korea Południowa i Stany Zjednoczone przeprowadziły trójstronne manewry morskie u południowych wybrzeży Korei Południowej. Trójstronne ćwiczenia, przeprowadzone na wodach międzynarodowych na południowy wschód od wyspy Jeju, obejmowały ćwiczenia symulujące reakcję na wystrzelenie rakiety przez Koreę Północną. W ćwiczeniach wzięł udział amerykański lotniskowiec Carl Vinson, który przybył do południowokoreańskiego portu Pusan. Szefowie obrony trzech państw zgodzili się na opracowanie planów wspólnych manewrów prowadzonych w ciągu najbliższych kilku lat. Oczekuje się, że plany te zostaną sfinalizowane do końca roku. Wystrzelenie satelity skłoniło Seul do zawieszenia części międzykoreańskiej umowy wojskowej, wznawiając działania zwiadowcze i obserwacyjne wokół granicy z Koreą Północną.

30 listopada: rosnące problemy z organizacją Osaka Kansai Expo. 30 listopada minęło 500 dni odliczania do otwarcia wystawy Osaka Kansai Expo w 2025 roku. Nastroje wokół

organizacji imprezy są pełne obaw o rosnące koszty budowy i opóźnienia. Najnowsze doniesienia mówią o tym, że rząd centralny będzie musiał przeznaczyć dodatkowe 80 miliardów jenów (544 miliony dolarów) na opłacenie budowy Pawilonu Japońskiego, a także zapewnienie wsparcia dla krajów rozwijających się. Premier Kishida Fumio dystansował się od organizacji imprezy, ponieważ urzędnicy jego administracji postrzegali ją jako niechciany prezent pozostawiony przez jego dwóch poprzedników, Abe Shinzo i Sugę Yoshihide. Jednak wraz z pojawieniem się doniesień, że budowa pawilonu jest znacznie opóźniona, współpracownicy Kishidy zaczęli obawiać się, że zaufanie Japonii w społeczności międzynarodowej może uciepnieć, jeśli wystawa nie rozpocznie się zgodnie z planem od kwietnia 2025 roku.

KOMENTARZ

Najważniejszym wydarzeniem w polityce zagranicznej było spotkanie pomiędzy przewodniczącym Xi Jinpingiem i japońskim premierem Kishidą Fumio, do którego doszło w ramach organizacji szczytu Współpracy Gospodarczej Azji i Pacyfiku (APEC) w Stanach Zjednoczonych. Najważniejszym efektem spotkania jest decyzja o wznowieniu dialogu na najwyższym szczeblu w oparciu o wspólne interesy gospodarcze. Premier Kishida oraz prezydent Xi potwierdzili ogólny kierunek budowania konstruktywnych i stabilnych relacji. Podczas spotkania premier Kishida odniósł się do najważniejszych problemów, które pojawiły się w relacjach z Chinami. Szef japońskiego rządu wezwał do zniesienia ograniczeń importowych nałożonych przez Chiny na japońskie produkty spożywcze po wypuszczeniu do oceanu oczyszczonej wody z elektrowni Fukushima I. Strona chińska zgodziła się na prowadzenie rozmów w tym obszarze, lecz najprawdopodobniej nie przyniosą one przełomu. Przewodniczący Xi wezwał rząd w Tokio do samodzielnego uporania się z „wodą skażoną promieniotwórczo”. Obie strony uniknęły bezpośredniego starcia w tej sprawie, zgadzając się na przekazanie jej ekspertom w celu znalezienia rozwiązania. Premier Japonii wyraził również zaniepokojenie sytuacją na Morzu Wschodniochińskim, wzywając do usunięcia chińskiej boi ustawionej w wyłącznej strefie ekonomicznej Japonii. Kolejnym powodem do niepokoju jest rosnąca współpraca wojskowa Chin i Rosji oraz aktywność wokół Cieśniny Tajwańskiej. W obszarze bezpieczeństwa regionalnego obie strony powtórzyły swoje stanowiska w sprawie Morza Wschodniochińskiego i Tajwanu co nie daje większych szans na przełom w negocjacjach. Pomimo sygnałów dotyczących chęci normalizacji stosunków dwustronnych, Japonii i Chinom nie udało się najprawdopodobniej rozwiązać kluczowych kwestii spornych. Chińsko-japońskie rozmowy na szczycie ministerialnym w Pusan również pokazały, że obie strony okopują się na swoich stanowiskach. Japoński rząd nie ma szans na zmianę stanowiska Chin w obszarze eksportu japońskich owoców morza.

W polityce wewnętrznej warto zwrócić uwagę na pierwsze głosy zwiastujące konieczność dokonania zmiany na stanowisku premiera. Notowania popularności premiera osiągnęły najniższe wskaźniki od odzyskania władzy przez PLD w 2012 roku. Pomimo wprowadzenia

ambitnych programów pomocowych oraz obietnic zmniejszenia podatków premierowi Kishidzie nie udało się odbudować zaufania społecznego. Najpoważniejszym problemem dla administracji Kishidy jest widoczna utrata miejsc w zgromadzeniach prefekturalnych. Należy również pamiętać o możliwości wybuchu kolejnego skandalu związanego z nieprawidłowym raportowaniem przychodów przez frakcje Partii Liberalno-Demokratycznej. Jak na razie wewnątrz PLD nie można zaobserwować otwartego dialogu dotyczącego wyłonienia następcy premiera Kishidy.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

9 listopada: Japonia i Ukraina potwierdzają termin konferencji ds. odbudowy. Premier Japonii Kishida Fumio i prezydent Ukrainy Wołodymyr Zełenski potwierdzili, że w lutym w Tokio odbędzie się konferencja poświęcona odbudowie Ukrainy. Przywódcy uzgodnili, że Japonia i Ukraina wzmocnią współpracę między sektorem publicznym i prywatnym w ramach przygotowań do spotkania w sprawie odbudowy. Ukrainę będzie reprezentował premier Denys Shmyhal.

10 listopada: japoński rząd kończy program wsparcia dla podróżujących z Ukrainy. Rządowy program wsparcia podróży dla osób ewakuujących się z Ukrainy do Japonii przy użyciu lotów komercyjnych zakończy się w listopadzie. Japonia uruchomiła ten program w kwietniu ubiegłego roku jako środek nadzwyczajny po inwazji Rosji na Ukrainę. Rząd zabezpieczał miejsca w samolotach komercyjnych z Polski raz w tygodniu dla osób ewakuowanych z Ukrainy i ponosił koszty w ich imieniu. Do tej pory z programu skorzystało ponad 270 osób podróżujących do Japonii. Japoński rząd kończy program, ponieważ w grudniu zostanie uruchomiony nowy system w ramach zmienionego prawa imigracyjnego.

21 listopada: delegacja ministerialna z Japonii odwiedza Ukrainę, aby zbadać potrzeby w zakresie odbudowy. Tsuji Kiyoto, wiceminister spraw zagranicznych i Iwata Kazuchika, wiceminister gospodarki, handlu i przemysłu wraz z delegacją biznesową odwiedzili Ukrainę, aby zbadać potrzeby związane z przyszłą odbudową kraju. Ministrowie spotkali się z premierem Ukrainy Denysem Shmyhalem w Kijowie. Tsuji Kiyoto zapewnił, że zaangażowanie Japonii w pomoc Ukrainie nie osłabnie, a jego wizyta jest istotna pod względem dalszego pogłębiania zaangażowania japońskich firm w odbudowę kraju. Delegacji towarzyszył Kokubu Fumiya, przewodniczący specjalnej komisji Japońskiej Federacji Biznesu ds. żywienia gospodarczego Ukrainy. W skład delegacji weszli również biznesmeni z około 10 japońskich firm, takich jak firmy inżynieryjne JFE Engineering i IHI oraz producent maszyn rolniczych Kubota.

28 listopada: Japonia dołączy do międzynarodowego projektu rozminowania Ukrainy. Japonia dołączy do wielonarodowego projektu usuwania min lądowych na Ukrainie. W ramach projektu kierowanego przez Stany Zjednoczone zostanie utworzona „Ukraińska Grupa Kontaktowa ds. Obrony”. Japońskie Siły Samoobrony dostarczą Ukrainie sprzęt do usuwania min i będą współpracować w szkoleniu personelu. SDF prawdopodobnie dołączy również do współpracy w dziedzinie informacji i technologii, aby pomóc zwiększyć poziom bezpieczeństwa cybernetycznego.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

8 listopada: Nissan rozszerza inwestycje w Brazylii. Japoński producent samochodów zamierza zwiększyć swoją obecność w Ameryce Południowej poprzez ekspansję w Brazylii. Firma zwiększy swoje inwestycje w tym kraju do ponad 570 milionów dolarów do 2025 roku. Dyrektor generalny Nissana Makoto Uchida powiedział, że firma zwiększa inwestycje w kraju, aby budować nowe samochody dla regionu. Nissan będzie produkował dwa nowe pojazdy sportowo-użytkowe w swojej fabryce w Brazylii. Planuje również eksportować je do ponad 20 krajów Ameryki Południowej i Środkowej. Japońska Toyota Motor i chiński producent pojazdów elektrycznych BYD również ogłosiły plany nowych inwestycji w Brazylii.

9 listopada: ulgi podatkowe planowane przez premiera Kishidę doprowadzą do zwiększenia długu publicznego. Minister finansów Shunichi Suzuki odpowiadał na pytania Shina Takeshiego, członka głównej opozycyjnej Japońskiej Partii Konstytucyjno-Demokratycznej, podczas posiedzenia Komisji Spraw Finansowych Niższej. Minister przyznał, że plan obniżenia podatków dochodowych będzie wymagał dodatkowej emisji obligacji rządowych. Wzrost dochodów podatkowych w ciągu ostatnich dwóch lat został już przeznaczony na programy polityczne i wykup obligacji rządowych. Biorąc pod uwagę wzrost wpływów z podatków dochodowych i od rezydentów o 3,5 biliona jenów (23,2 miliarda dolarów) w ciągu ostatnich dwóch lat, premier Kishida wielokrotnie powtarzał, że rząd „bezpośrednio zwróci ten wzrost podatnikom w formie” ulgi podatkowej. Jest to część pakietu środków ekonomicznych zatwierdzonych przez rząd w celu złagodzenia wpływu rosnących cen.

14 listopada: stare fabryki wykorzystane do zwiększenia produkcji chipów. Japońscy producenci zmieniają przeznaczenie nieczynnych fabryk, aby zwiększyć swoje moce produkcyjne półprzewodników wykorzystywanych w pojazdach elektrycznych. Przebudowa istniejących zakładów jest szybsza niż budowa nowych od podstaw. Producent chipów Renesas Electronics przeznaczy prawie 600 milionów dolarów, na renowację fabryki w środkowej Japonii, która została zamknięta w 2014 roku. Firma wyposaża zakład w prefekturze Yamanashi w sterylne pomieszczenia i inne udogodnienia z myślą o rozpoczęciu produkcji w kwietniu przyszłego roku. Inny producent chipów, Rohm, nabył dawną fabrykę paneli słonecznych w prefekturze Miyazaki. Planuje rozpocząć tam produkcję półprzewodników w przyszłym roku. W pobliskiej prefekturze Kumamoto, Mitsubishi Electric planuje przekształcić jedną ze swoich fabryk, w której produkcja wyświetlaczy ciekłokrystalicznych zakończyła się w zeszłym roku.

14 listopada: japońskie firmy obawiają się prowadzenia działalności w Chinach. Zdaniem przedstawicieli japońskiego MSZ po zatrzymaniu przedstawiciela japońskiego pracownika w październiku nastąpił wyraźny wzrost obaw przedstawicieli biznesu, którzy pytają, czy podróżowanie do Chin jest bezpieczne. Niektóre japońskie firmy działające w Chinach mówią pracownikom, aby zachowali dyskrecję i nie naciskali zbyt mocno na zwiększenie sprzedaży i inne działania. Głos w sprawie zabrał także Niinami Takeshi, przewodniczący Japońskiego Stowarzyszenia Dyrektorów Korporacyjnych. Jego zdaniem coraz więcej ludzi obawia się, że mogą zostać nagle aresztowani, gdy udadzą się do Chin, co utrudnia możliwości rozwoju i rozszerzania działalności na terenie całego kraju.

19 listopada: chiński przemysł samochodowy wypiera z rynku Japończyków i Niemców.

Obcokrajowcy tracą chiński rynek. Dla Volkswagena rok 2023 będzie rokiem najgorszej sprzedaży w Chinach od 2012 roku. Hyundai, Toyota, Nissan i firmy europejskie również tracą udział w rynku. Nissan i Hyundai przeżywają najgorsze lata na rynku od 2009 roku. Jedynie chiński przemysł samochodowy rozwija się kosztem samochodów elektrycznych, na przykład udział koncernu BYD wyraźnie rośnie. Jednocześnie lokalny rynek samochodowy wzrósł o 20% w porównaniu do ubiegłego roku, między innymi dzięki korzyściom, jakie państwo daje swoim producentom. Według analizy Moody's opublikowanej w sierpniu, Chiny staną się największym na świecie eksporterem samochodów, wyprzedzając Japonię i Niemcy.

21 listopada: japońskie firmy działające w Chinach przewidują zmniejszenie zatrudnienia.

Wyniki badań przeprowadzonych wśród japońskich firm prowadzących działalność w Chinach pokazały, że liczba firm planujących ekspansję w tym kraju po raz pierwszy spadła poniżej 28%. Ankieta przeprowadzona przez Japońską Organizację Handlu Zagranicznego precyzyjnie pokazała również główne przyczyny pogorszenia nastrojów. Około 31 firm przypisało redukcję zatrudnienia niepewności gospodarczej i spowolnionemu wzrostowi. 15 firm wskazało na spadek sprzedaży japońskich samochodów w Chinach. Część odniosła się do pogarszających się warunków prowadzenia biznesu w Chinach.

24 listopada: japońska inflacja rośnie po raz pierwszy od 4 miesięcy.

Najnowsze dane dotyczące inflacji w Japonii pokazują, że ceny wzrosły w październiku dla szerokiej gamy produktów. Po raz pierwszy od czterech miesięcy inflacja przyspieszyła. Według Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wskaźnik cen konsumpcyjnych, z wyłączeniem świeżej żywności, wzrósł o 2,9% w porównaniu z rokiem poprzednim. W styczniu wskaźnik ten osiągnął najwyższy poziom 4,2%. Rząd próbował walczyć z rosnącą inflacją poprzez subsydiowanie opłat za energię elektryczną i gaz dla gospodarstw domowych. W zeszłym miesiącu pomoc ta została jednak zmniejszona o połowę. Konsumenci nadal musieli płacić więcej za artykuły spożywcze. Indeks żywności wzrósł o 7,6 procent. Koszty zakwaterowania wzrosły o ponad 40 procent w związku z ożywieniem popytu turystycznego. Liczba zagranicznych turystów nadal rośnie dzięki słabszemu jenowi.

25 listopada: Nissan przestawia się na sprzedaż samochodów elektrycznych.

Nissan Motor przedstawił plany przestawienia wszystkich pojazdów produkowanych w Wielkiej Brytanii na pojazdy elektryczne (EV). Nissan rozpocznie produkcję dwóch nowych modeli pojazdów elektrycznych w swojej fabryce w Sunderland w północno-wschodniej Anglii i przekształci linię produkcyjną w Wielkiej Brytanii na pojazdy elektryczne. Firma planuje zainwestować do 2 miliardów funtów w ulepszenia infrastruktury i zakłady produkcji akumulatorów w fabryce, realizując swoją strategię dekarbonizacji. Premier Wielkiej Brytanii z zadowoleniem przyjął to posunięcie podczas swojej wizyty w fabryce, twierdząc, że „inwestycja Nissana świadczy o dużym zaufaniu do brytyjskiego przemysłu motoryzacyjnego i już przyniosła znaczne korzyści gospodarcze”.

27 listopada: japońskie lotnisko Narita zmagają się z poważnym niedoborem pracowników.

W Tokio rozpoczęło się największe azjatyckie wydarzenie biznesowe w branży kosmicznej. W wydarzeniu uczestniczy ponad 91 krajowych i międzynarodowych firm i organizacji, ponad dwukrotnie więcej niż w ubiegłym roku. Pokaz obejmuje startupy opracowujące pojazdy do eksploracji Księżyca, rakiety i satelity, a także duże firmy ubezpieczeniowe i biura

podróży. Celem rządu jest podwojenie wielkości krajowego rynku kosmicznego do 8 bilionów jenów do początku lat 2030.

KOMENTARZ

W kontekście gospodarczym warto zwrócić uwagę na przygotowania do dialogu dotyczącego naprawy relacji gospodarczych pomiędzy Chinami a Japonią.

W ramach przygotowań do szczytu APEC podjęto ważną decyzję o odłożeniu na bok sporów politycznych. Japonia i Chiny zgodziły się na powrót do współpracy gospodarczej opartej na rozwoju „korzystnych relacji opartych na wspólnych interesach strategicznych”. Ta sama formuła uruchomiona w 2006 roku została zawieszona w roku 2019. Wśród priorytetowych obszarów współpracy znalazło się porozumienie w sprawie ustanowienia dwustronnych ram kontroli eksportu towarów, takich jak półprzewodniki i rzadkie minerały. Podczas spotkania ministrów spraw zagranicznych w Pusan minister Kamikawa Yoko poinformowała o konieczności szybkiego wznowienia dialogu dotyczącego relacji gospodarczych.

Niestety głosy płynące z Japonii pozostają sceptyczne co do możliwości skutecznego zwiększenia wymiany handlowej i inwestycyjnej. Podczas szczytu APEC premier Kishida powiedział, że ma nadzieję na ożywienie wymiany gospodarczej „po zapewnieniu środowiska, w którym legalna działalność gospodarcza jest chroniona”, nawiązując do coraz większej liczby aresztowań japońskich obywateli w ChRL. Dane przedstawione przez japońskie MSZ pokazały, że coraz więcej japońskich firm obawia się prowadzenia działalności w Chinach. Badania aktywności gospodarczej na terenie Chin również pokazują, że zaledwie [21% japońskich firm](#) planuje zwiększenie zatrudnienia i dalszą ekspansję. Najwięcej zastrzeżeń zgłaszają przedstawiciele japońskiego sektora motoryzacyjnego, powołując się na wyraźny spadek sprzedaży japońskich pojazdów w Chinach. Japońskie firmy motoryzacyjne przygotowują się także do rosnącej konkurencji ze strony chińskich producentów pojazdów elektrycznych na rynkach globalnych.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

